

Alte Drucke

**DE NOTHIS || SPVRIISQVE FILIIS.|| LIBER SINGVLARIS ||
Gabrielis Palaeoti, S. Romanae Ecclesiae || Cardinalis, ac
Bononiensis || Iurisconsulti.|| IN ...**

Paleotti, Gabriele

Frankfurt/Main, 1574/(1573)

VD16 ZV 26219

CAP. IX.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-149688

legitimi non dicantur.

8 *Iuris ignorantia quando noceat.*

9 *Damnum. quod propriè dicatur, quod lucrum.*

10 *Si alter parens in factò erret, alter in ma-
la fide sit, filij oriuntur legitimi.*

11 *Quòd si alter in Iure erret, filij sunt ille-
gitimi.*

12 *Quid dicenndum, ubi dubitamus, an
parentes in Iure vel factò errauerint.*

13 *Error facti an praesumi debeat.*

14 *Nati ex matrimonio putativo, alijs le-
gitimis equiparantur.*

C A P. I X.

Nuptia sanè vt iustè dici pos-
sint, secùdum legum præ-
cepta, ijs modis sunt con-
ficiendæ, quos aliàs tradi-
dimus. Quia verò fit quan-
doq; vt quis se iustum cre-
dat matrimonium cōtraxisse, quod tamè
re vera iustum nō est, cū sub sit aliquod
impedimentum, quod interim alios late-
bat, agemus nunc, an hi qui ex hoc quod
falsò creditum est, matrimonio oriun-
tur, illegitimi dici mereantur. Quæ quæ-
stio cū multa habeat capita, propterea
& eam

& eam in partes aliquot distinguemus, vt omnia clariùs & faciliùs percipi possint.

Primum caput erit, vbi nuptiæ inter aliquos palàm initæ essent, & vterque coniugum, legitimè confectum id matrimonium existimasset, erraretq; vterq; tam in Iure, quàm in facto. Hic sanè si qui nati fuerint filij, legitimi dicendi erunt, ob parentum bonam fidem, & connubium publicè celebratum, *a* ex eo enim quòd palàm negotium hoc confecerunt, agnoscimus & eos errore lapsos esse vnde & excusatione digni rectè videtur. *b* Sed hîc declarandum est, quandònam matrimoniù dicatur palàm contractum, ita vt filius ex eo susceptus prodesse debeat. Reperio enim celeberrimum Iurisconsultum Carolum Ruinum, acutissimi ingenij virù, multum in hac re defecisse, cùm sibi ipsi cōtraria locutus, modoq; hanc, modò illà consulendo sententiam secutus fuerit. Dixit is quodam in responso, *c* non aliter legitimos filios vocari posse natos ex matrimonio putatiuo, nisi in eo peragendo, omnia illa solennia ad vnguem seruata esse, quæ Innoc. Pont. enarrat, *d* hocq; solum dici matrimonium in facie ecclesiæ contractum (quoad legitimos filios querendos, non quo ad alia) vbi nihil ex ijs so-

D 4 lenni-

a c. 2. vbi Abbas, qui fil. legit. Glof. Bal. Sali. l. qui cōtra. C. de inc. nup. Bart. l. cum qui. de stat. hom. *b* l. fin. de rit. nupt.

c Ruin. conf. 14. nu. 10. in 2.

d c. cum in hibito, de clādest. desp.

a conf. si. nu.
15. vol. 3.

b d. c. cum in
hibito.

c Dec. conf.
133. Abb. Prep.
ca. si. de clan.
despon. Old.
cōf. 256. Soc.
Iun. consil. 86
in 2. col. Pau.
Paris. conf. 13.
in 2. nu. 13. Io.
Lup. tract. de
matri. c. ult.
nu. 18. 20.
d l. de quib.
de legib.

e §. siue scri-
pto. Inst. de
iur. nat.

f c. qui con-
tra. c. mala. s.
dist.

g Bart. l. 2. C.
de his qui ex
pub. rat. li. 11.
h c. cum inhi-
bitio. §. 1. de
eland. desp.

lennibus, secundum formam ibi à Pont.
præscriptam fuerit prætermissum. Alibi
verò contrà respondit, *a* putauitq; satis
dici matrimonium palàm, & in faciem
ecclesiæ celebratum, quod coram amicis,
seu consanguineis ex patriæ consuetudi-
ne esset contractum, quamuis cætera à
Pontif. tradita, *b* essent omissa. Ego au-
tem hanc vltimam eius sententiā magis
probo, quam & receptiorem esse video, *c*
4 & Iure etiam veriore, siquidem vniuf-
cuiusque loci consuetudo pro lege est, *d*
nec errare ille sanè potest, qui patriæ in-
stitutum sequitur, cum ita & legem ser-
uare dicatur, quæ tacito consensu populi
recepta est, *e* nisi fortassè aduersus bonos
mores, huiusmodi consuetudo foret, *f*
quod quidem in præsentī casu nostro nō
admittimus, cum præsupponamus, con-
uocatis saltem aliquibus testibus, hæc o-
mnia gesta fuisse. *g*

5 Secundum caput est, vbi matrimoniū
clām contractum esset, bona tamē vtrius-
que coniugis fide; & hoc casu sciendū est,
bonā eam fidem nihil sanè prodesse, cum
maxima sit suspicio aduersus eos, qui le-
gum solennia contempnere, & quasi igno-
rantia affectatores extitere, *b* sicuti nec
contrà, sufficeret ritè & publicè celebra-
tum connubium, si contrahentes impe-
dimentum

dimentum subesse initio cognouissent. *a*
Vnde concludendum est, hæc duo necessa-
riò requiri, vt filij legitimi dici queant, vi-
delicet solennem coniugij ritum, & pa-
rentum bonam fidem in facto affuisse. *b*

6 Tertium est caput, vbi parentes in iun-
gendo matrimonio in facto errassent, ve-
luti quòd se antea coniunctos esse ignora-
rent, aut simili de causa alter alterius con-
ditionem minimè notam haberet, cùm ta-
men in Iure non laberentur, & matrimo-
nium palàm contraxissent. Et hoc casu
Iure quidem Pont. certissimum est, ex pa-
terna hac facti ignorantia filios excusari,
eosq; legitimos haberi, *c* sed Iure ciuili
dubium videtur, cùm legamus mulierè,
quæ ignorans statum serui, eum vt liberū
sibi coniugio iunxit, re detecta, dotè qui-
dem recipere, filios tamen inde natos, spu-
rios appellari, *d* & rursus, acerrimum er-
rorem probari oportere ab eo lex inquit,
qui contra legum præcepta, nuptias con-
traxerit, e quasi non simplex ignorantia,
sed maximè probabilis & iustissimus er-
ror requiratur. Crederem ego tamen, v-
troque Iure liberos iustos haberi, nec
esse in hac re contrarium ius ciuile Pon-
tificio, quamuis aliter Doctoribus videat-
ur. Quod enim primo loco exemplum
relatum est, *f* id de seruis loquitur, qui

a Abb. c. pen.
in fin. qui fil.
leg. Dec. con-
fil. 134.

b d. c. cùm in
hibito. Soci.
Iun. conf. 86.
col. pen. in 2.
& conf. 31.

c c. 2. c. refe-
rente. c. pen.
qui si legit.

d l. 3. c. solut.
matr.

e l. qui con-
tra. C. de inc.
nupt.

f d. l. 3. c. sol.
matrim.

a l.r.C.de in-
cest.nupt.

b d.l.qui cō-
tra.

c Glof.d.l.
qui cōtra.

d Bart. Auth.
de ince.nupt.
nu. 16. Alber.
d.l.qui cōtra.

e Abb.c.refe-
rente.c.ex te-
nore. & ca.
perlatum.qui
fil.leg.
f Præpos.d.
e.referente.
& alijs. supra
d.

cum nemine legitimum inire matrimo-
nium poterant. *a* Vnde nil mirum est, si
eo errore nihil adiuuantur, cum ipsi sua-
pte natura ab omnibus iustis nuptijs ar-
ceantur. Alterum quoque exemplum *b*
de filiis nihil loquitur, debeantne legiti-
mi aut illegitimi censerī, sed tantum pœ-
nam parentibus imponit, qui contra Prin-
cipum mandata, nefarias nuptias cele-
brarunt, quod & Accursius ibi declara-
uit. *c* Aut si etiam fateamur olim ius ci-
uile cum Pont. non conuenisse, hodie sal-
tem minimè dubitandum est, quin hoc
in negotio, tum quo ad successiones, tum
quoad cætera omnia, Iure ciuili postha-
bito, vnum ius Canonicum sit attenden-
dum, tam in nostro, quàm in Cæsaris quo-
que foro. *d*

Quartum est caput, vbi in Iure tantum
errassent, non in facto, Veluti cum se con-
sanguineos quidem esse antea intellexis-
sent, crederent tamen in tertio gradu cō-
nubium perfici posse, aut quid huiusmo-
di. Quod caput ceteris magis dubium est,
cum nec Panormitanus, *e* nec Præpos. *f*
id vnquam apertè decidere ausi fuerint,
& Ruinus sibimet contrarius in hoc quo-
que cōsulendo fuisse deprehendatur, cum
aliquando dixerit solam hanc Iuris igno-
rantiam non prodesse, & ita communi-

ter

ter Doctores sentire, *a* aliquando verò
 prodesse responderit, quod quoque com-
 munitè probatum esse fuit attestatus, *b*
 in hanc partem Bartolus etiam magis in-
 clinasse visus est. *c* Ego verò cum dubia
 valde sit hæc quæstio, tutissimum censeo
 in ambiguis, nihil discedere à commu-
 nibus Iuris regulis, *d* Illæ autem sunt hu-
 iusmodi, Iuris ignorantiam cuique no-
 cere, *e* cum vnusquisq; legū, quibus viui-
 m⁹, præcepta nosse teneatur, *f* idcircoq; is
 qui aduersus ea quid agit, statim in mala
 fide esse præsumitur, *g* cum talis dissi-
 mulatio minimè omnium sit admittenda,
h vt multis exemplis lure notissimū est.
i Cum igitur parentes, qui ita simul con-
 traxerunt, Iuris se solum ignorantia la-
 psos fateantur, non videtur hæc excusatio
 8 satis digna esse qua subleuentur. Et si quis
 hîc fortasse obijciat, prædictā regulā tunc
 non admitti, vbi de damno agitur vitan-
 do, in quo Iuris error nihil nocere solet.
k Responderé ego in hac quæstione, quo-
 9 ad parentes & filios ipsos, agi potiùs de lu-
 cro quærendo, quàm damno declinando.
 Id enim propriè damnum dici videtur,
 vbi diminutio aliqua sit patrimonij, *l*
 aut vbi commodi illius sequitur amissio,
 quod antea quis cōsequebatur, *m* Sed hîc
 quamuis filios illegitimos ex tali coniu-
 ctione

a Ruin. conf.
 14. nu. 4. in fi.
 in 3.

b Cōf. si. nu.
 17. in 5. & cō-
 sil. 100. col. 2.
 in 3.

c in l. fin. de
 condi. sin. ca.
 & in l. si adul-
 terium, cum
 incestu, de a-
 dult.

d Glo. in l. o-
 mnis diffin.
 de regu. iu. &
 in fin. Abb. c.
 1. in fin. de clā
 dest. desp.

e l. regula, de
 iur. & fac. l. iu-
 ris. c. qui ad-
 mi.

f l. leges. C.
 de leg.

g l. quemad-
 modum. C.
 de agr. & cōf.
 lib. 11. Bart. l.
 sed & s. scire.
 nu. 4. de pet.
 har.

h l. pen. C. de
 iu. & fac. ign.

i l. nunquā,
 de vsuca. l. 4.
 & 9. s. si quis
 ius, de iur. &
 fact. ignor.

k l. error, cū
 præc. de iur.
 & fac.

l l. 3. de dam-
 infrac.

m l. 2. f. meri

20, Ne quid
in lo. publ.

a Conf. 106.
in 3. col. 2. &
conf. 11. in 5.
nu. 17.

b Felin. cap.
de quarta, de
prescrip. nu.
30. Dec. l. iu-
ris. c. qui ad-
mi.

c Abb. c. per
venerab. nu.
36. qui fil. leg.
& in c. perla-
tum. nu. 5.

d In d. l. si. de
eond. fin. ca.
vbi alleg. l.
qui provin-
cia. de rit.
nupt. & ita
Rapha. Ang.
d. l. fin.

e Arg. l. si. de
rit. nupt.

etione nasci velimus, non tamen propriè
damnum contrahi dicas, cùm ij nulla re
antea quæsita priuentur, nec quicquam
verè de suo amittant. Quin potiùs, lucrū
id quo ad eos dicendum foret, si legitimi
habendi essent, cùm ea ex read multa cō-
moda essent peruenturi, quibus antea nū-
quam potiti sunt. Et ex his rationibus fa-
cilè ea omnia tolli posse puto, quæ in con-
trariū Ruinus adduxit. *a* si quis hæc no-
stra, & illius argumenta, simul conferat,
consideretq; lucrī quærendi, & damni
au fugiendi diuersitatem, simulq; coniū-
ctum totum hoc esse negotium parētum,
& filiorum, ita vt ex copulatione paren-
tum totum ius pendeat filiorum, nec ista
aut diuersa, aut aliena esse. Fateor sanè, si
talis error Iuris valdè probabilis, & iu-
stus fuisset, prout eum declarare Doct. so-
lent, *b* tunc quidem posse parentes excu-
sari, & eo casu filios legitimos appellari,
vt & alij tradidere, *c* & secundū hæc Bar-
tolus locutus fuisse fortè intelligi posset.
d Sed regulariter cōtrarium statuendum
puto, nisi & hīc fortè æquitas quædam &
benignitas nos moueat, vt patribus, quos
non malitia, sed simplicitate potiùs lapsos
fuisse constat, & consequenter eorum fi-
lijs nonnihil indulgendum esse dica-
mus. *e*

Quin.

10 Quintum est caput, vbi alter ex contrahentibus matrimonium, rem omnem initio, vt se haberet, probè nosset, tam in Iure, quàm in facto, alter verò in facto tantum erraret, & hoc casu volunt communiter omnes, huius solius ignorantiam, cum in facto sit, omnibus natis filijs prodessè, vt legitimi habeantur, etiam quoad vtrunque parentem, & in hoc, vt dixi, communiter omnes consentiunt. *a*

11 Sextum caput est, vbi alter tantum in Iure erraret, alter verò omnis & Iuris & facti conscius esset. Et hinc Bartolus, Accursius, & quidam alij credidèrè, *b* filium natum, quoad ignorantem parentem, legitimum haberi, quoad scientem, illegitimum, sicuti alter in eo concipiendo, bona fide, alter dolosè versatus est. Sed Ruinus contrà, *c* dixit enim ignorantiam Iuris, etià vnus tantum, filios reddere vndeque legitimos, non solum quoad ignorantem, sed & quo ad conscium illius rei. Ego verò ab omnibus dissentio, cum suprà statuerim, *d* errorem Iuris, nisi iustissimus sit, cuique nocere, non prodessè. Quòd si in vtroque parente id affirmauimus ignorante, quo magis in altero tantum id ignorante fuerit asseuerandum?

12 Septimum est caput, vbi palàm contrarium esset matrim. dubitetur autem an in Iure,

a c. ex tenore. c. 2. qui fil. leg. vbi Abb. Buttr. Prapo. Castad. Dec. 1. de spōs. nu. 5. Ias. conf. 136 163. in 4. Rosel. tract. de legitim. cap. vi. sum est. Ruin. suprà. Ioan. And. tract. de cōsan. nu. 30. *b* Gl. 1. qui contra. C. de incest. nupt. Barr. Ias. l. fin. de cond. fin. ca. Ias. l. 1. §. hoc autem. nu. 30. ad Trebel. Anch. cōfil. 401. *c* conf. 100. in 3. & conf. 11. in 5. *d* In 4. casu.

Iure, vel facto errauerint, quidnam in dubio sit præsumendum. Et Ruinus in hac quoque parte, varius sanè fuit, quandoque enim solam Iuris ignorantiam præsumi tradidit, *a* quandoque Iuris & facti simul, *b* Ego verò de Iuris quidem ignorantia cum eo sentio, illam in dubio esse præsumendam, ex quo actus publicè gestus est, qui omnem delet suspicionem *c* vt & Bart. inquit, *d* Quoad factum autè, quamuis Bal. eius quoque errorem præsumi velit. *e* Decius potiùs contrà, qui ait eum probari debere, *f* ipse tamen certam in hac re non auderem regulam cōstituere, cū facti interpretatio plerunq; etiam prudentissimos fallat, *g* & quædam sint, quorum scientia sæpè quidem præsumi varijs de causis solet, quorundam verò nō ita. *h* Quæ enim ei esset excusatio, qui mulierem sibi sororem, aut consobrinam fuisset, diceret se ignorasse, cum qua perpetuò educatus eadem in domo, ab ijsdem parentibus fuisset? Fac verò illum anniculum è domo eiectum, peregrè diu profectum esse, & in patriam reuersum, cum ea matrimonium publicè celebrasse, nōne equior multò hīc est excusatio? cū hinc plerunq; sua sumere argumenta solitos in Comædijs Poetas videamus? Rursus, nōne iustus ille error videatur, cū tecum

a conf. 14. nu. 5. in 3.

b conf. 100. nu. 4. in 3. & conf. 51. in 5. nu. 17.

c l. fin. de ri. nupt. Alexā. l. clā possidere, de acq. posf.

13

d In l. si adulterium, cum incest. num. 11. de adult.

e Bal. l. qui contra. de incest. nupt. ver. & ex hoc pono.

f consil. 154. num. 1.

g l. 2. de iur. & fac. ign.

h l. octau. vn. cog. Dec.

conf. 154. Paris. conf. 57. in 4. col. 2. & nu.

36.

eum Bonon. puella matrimonium palam iniit, nesciens te iam pridem aut Vicentiæ, aut Genuæ, alias nuptias celebrasse?

Possæt fortasse tamen hîc idem error, nō æquē probabilis haberi, si quædam alia concurrerēt indicia, quæ ex negotij ipsius conditione spontè se offerunt, nec facilè, nisi pro renata, prout de mora dicitur, *a* diffinire possunt. Hæc igitur omnia sapiēti iudicis arbitrio decidēda relinquerem, cū certa regula nequeant cōprehendi. *b*

a l. mora. de usuris.

Porro, an post parentum mortem obijci contra filios possit, illicitum fuisse patrum coniugium, anq; extātibz filijs iustis ex alio matrimonio, illi qui ex putativo nascuntur, legitimi cēferi possint, satis hæc copiosè ab alijs tradita reperiuntur, *c* nos enim & quædam consultò quædoq; omittimus, ne nimia eiusdem rei factitate legentium animos afficiamus. II.

b Glo. l. suus quoque. §. put. ver. ad generalem, de hæc. inst.

14 lud quidem non prætermittam, ubicunque liberi ex his coniunctionibus legitimi habētur, eos nihil à ceteris iustis filijs, quo ad successiones, fideicommissa, ordines, dignitates, feuda, aliasq; res prorsus differre. *d*.

c Ruin. d. cōfil. 14. in 3. num. 128. & alij. supra alleg.

A N V N Q V A M E X I L L E
gitimo matrimonio, legitimi oriuntur filij, Aut ex iustis nuptijs, iniusti liberi.

d Dec. conf. 153. 154. Bal. c. 1. §. naturales. num. 15. si de feu. fuer. cōtr.

- 1 Ex clandestino matrimo. filij legitimi oriuntur.
- 2 Et quandoque ex putativo.
- 3 Natus in captiuitate est spurius.
- 4 Vxor qua venit castitatem. si deinde ex marito concipiat, an pariat legitimam prolem.
- 5 Quando inter coniuges non sit licita copulatio.
- 6 Ex matrimonio contra ecclesie interdictum, an filij legitimi oriantur.
- 7 Clericus an possit legitimos filios habere.
- 8 Idem filius potest vt legitimus, & illegitimus quandoq. haberi.

C A P. X.

Vamuis ad legitimorum filiorum procreationem, matrimonium, vt aliàs diximus, necessariū, atq. vbi non adsunt iustæ nuptiæ, ibi nec liberi sperari pos-

sint, cū ratio ipsa hoc satis persuadeat, vt qualis præcessit concubitus, talis & inde soboles prodeat. ^a Contingunt tamen varij quandoque casus, in quibus licet animaduertere, dissimilem primæ paren-

^a s. naturæ.
ver. legitimæ.
auth. qui. mo.
nat. sui. Bal. l.
parentes, de
in ius voc.